Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education, Science of Ukraine

Херсонський державний університет
Kherson State University

ПІВДЕННИЙ АРХІВ
PIVDENNIY ARKHIV

(Збірник наукових праць. Філологічні науки)
(Collected papers on Philology)

Випуск
Issue – LXIV

Херсон
Kherson – 2016

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 7937, зареєстровано 29.09.2003.

Рекомендовано до друку вченою радою ХДУ (протокол № 9 від 30 травня 2016 р.)

Certificate on state registration of printed mass medium, series KV № 7937, registered on 29.09.2003.

Recommended for publication by the academic council of Kherson State University (protocol № 9, May, 2016)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Ільїнська Н.І. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Омельчук С.А. – доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології Херсонського державного університету.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Клімчук О.В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури та культури імені проф. О. Мішукова Херсонського державного університету

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бєлєхова Л.І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету;

Бондарева О.Є. – доктор філологічних наук, професор, директор Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;

Демецька В.В. – доктор філологічних наук, професор, декан факультету перекладознавства Херсонського державного університету;

Заболотська О.О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету;

Кормілов С.І. – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри історії новітньої літератури та сучасного літературного процесу Московського державного університету імені М.В. Ломоносова (Російська Федерація);

Корнієнко О.О. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської та зарубіжної літератури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Мацапура В.І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури Полтавського національного університету імені В.Г. Короленка;

Ройтер Т. – доктор філологічних наук, професор Інституту славістики Альпен-Адріа університету (Республіка Австрія);

Романова Н.В. – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри німецької мови Херсонського державного університету;

Руденко Л.М. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янських мов та методик їх викладання Херсонського державного університету

Сакре Н. – кандидат філологічних наук, викладач університету Рене-2 (Французька Республіка);

Тропіна Н.П. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови та загального мовознавства Херсонського державного університету.

EDITOR DIRECTOR:

Ilinska N.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of World Literature and Culture named after Prof. O. Mishukov of the Kherson State University

DEPUTY CHIEF EDITOR:

Omelchuk S.A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of Faculty of Foreign Philology of the Kherson State University.

EXECUTIVE SECRETARY:

Klimchuk O.V. – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at Department of World Literature and Culture named after Prof. O. Mishukov of the Kherson State University.

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Bieliekhova L.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at Department of English Language and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Bondareva O.Y. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Director of the Institute of Human Sciences of the Borys Grinchenko Kyiv University;

Demetska V.V. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Dean of Faculty of Translation of the Kherson State University;

Zabolotska O.O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Department of English Language and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Kormilov S.I. – Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Professor at Department of History of Modern Literature and Contemporary Literary Process of the Lomonosov Moscow State University (Russian Federation);

Korniienko O.O. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of Russian and Foreign Literature of the National Pedagogical Dragomanov University;

Matsapura V.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at Department of Foreign Literature of the Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University;

Roiter T. – Doctor of Philological Sciences, Professor of the Institute of Slavonic Studies of the Alpen-Adria-Universität Klagenfurt (Republic of Austria);

Romanova N.V. – Doctor of Philological Sciences, Associate Professor, Professor at Department of German Language of the Kherson State University;

Rudenko L.M. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Professor at Department of Slavic Languages and Methods of Teaching of the Kherson State University;

Sacre N. – Candidate of Philological Sciences, Lecturer at Rennes 2 University (Republic of France);

Tropina N.P. – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of Department of Russian Language and General Linguistics of the Kherson State University.

Офіційний сайт видання:
www.pa.stateuniversity.ks.ua

Південний архів. Філологічні науки: Збірник наукових праць. Випуск LXIV. – Херсон: ХДУ, 2016. – 120 с.
© ХДУ, 2016

Official website of edition:
www.pa.stateuniversity.ks.ua

Pivdenniy Arkhiv. Philology: Collected papers. Issue LXIV. – Kherson: Kherson State University, 2016. – 120 p.
© KSU, 2016

ISSN 2307-8037

ЗМІСТ

1. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....9

А. Степанова. СИНТЕЗ АПОЛЛОНИЧЕСКОГО / ДИОНИСИЙСКОГО КАК МОДУС РЕАЛИЗАЦИИ ФАУСТОВСКОЙ ТЕМЫ В РОМАНЕ ОЛДОСА ХАКСЛИ «О ДИВНЫЙ НОВЫЙ МИР».....10

Ю. Запорожченко. ГЕРОЙ-КОЛЛЕКЦИОНЕР В НЕМЕЦКОМ ПОСТМОДЕРНИСТСКОМ РОМАНЕ (П. ЗЮСКИНД, М. БАЙЕР).....22

М. Іконнікова. КОНЦЕПТ *CURIOSITY* У РОМАНІ ГРЕМА СВІФТА «ЗЕМНОВОДНИЙ КРАЙ».....30

M. Milova. WORKING ON LITERARY ANALYSIS: FROM THEORY TO PRACTICE.....35

2. ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО.....39

Н. Долгая. «ДОСТОЕВСКОЕ» В МАЛОЙ ПРОЗЕ Р. Л. СТИВЕНСОНА («МАРКХЕЙМ», «СТРАННАЯ ИСТОРИЯ ДОКТОРА ДЖЕКИЛА И МИСТЕРА ХАЙДА»).....40

В. Силантьева. РИЛЬКЕ И ЦВЕТАЕВА В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО МОДЕРНА (ЛИТЕРАТУРА И ЖИВОПИСЬ).....46

Н. Абабина, Г. Кочеткова. А.П. ЧЕХОВ И П.О. РЕНУАР. ГОРОДСКАЯ СЦЕНКА В ЭСТЕТИКЕ ХУДОЖНИКОВ.....55

А. Пашкуров. ОССИАНИЧЕСКАЯ МИФОЛОГИЯ В ПОВЕСТИ О. М. СОМОВА «КИЕВСКИЕ ВЕДЬМЫ».....63

І. Микитин. ІНТЕГРАЛЬНІСТЬ ОБРАЗУ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА У ТВОРЧОСТІ КАЄТАНА АБГАРОВИЧА.....70

3. РОСІЙСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА.....77

В. Мацапура. РАССКАЗ ЧЕХОВА «ПРИПАДОК»: ПОЭТИКА И ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНТЕКСТ.....78

Е. Хомчак. ПРОБЛЕМА СОЗНАТЕЛЬНОГО / БЕССОЗНАТЕЛЬНОГО В ТВОРЧЕСТВЕ И.А. ГОНЧАРОВА.....85

А. Висоцький. НАЙСВЯТІШИЙ СИНОД І ВОЛОДИМИР СВЯТИЙ (З ЦЕНЗУРНОЇ ІСТОРІЇ РОМАНУ М. ЗАГОСКІНА «АСКОЛЬДОВА МОГИЛА. ПОВЕСТЬ ВРЕМЁН ВЛАДИМИРА ПЕРВОГО»).....90

4. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА.....95

Т. Бикова. КОНЦЕПТОСФЕРА «ЗЕМЛЯ» ЯК ОДИН ІЗ СМИСЛОВИХ ЦЕНТРІВ МЕГАОБРАЗУ ГУЦУЛЬЩИНИ У ПОЕТИЧНІЙ ВІЗІЇ «МОЛОДОМУЗІВЦІВ» 96

Г. Бокшань. ХРИСТИЯНСЬКО-ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ В ПОВІСТІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК «КІТ З ПОТОНУЛОГО БУДИНКУ» 103

Л. Йолкіна. УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ XVI – XVIII СТ. У НАУКОВІЙ РЕЦЕПЦІЇ ВОЛОДИМИРА ПЕРЕТЦА 108

Г. Бітківська. ПРОБЛЕМИ ДРАМАТУРГІЇ НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ НА МЕЖІ XX–XXI СТОЛІТТЯ 114

СОДЕРЖАНИЕ

1. ЛИТЕРАТУРА ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН **9**

А. Степанова. СИНТЕЗ АПОЛЛОНИЧЕСКОГО / ДИОНИСИЙСКОГО КАК МОДУС РЕАЛИЗАЦИИ ФАУСТОВСКОЙ ТЕМЫ В РОМАНЕ ОЛДОСА ХАКСЛИ «О ДИВНЫЙ НОВЫЙ МИР» 10

Ю. Запорожченко. ГЕРОЙ-КОЛЛЕКЦИОНЕР В НЕМЕЦКОМ ПОСТМОДЕРНИСТСКОМ РОМАНЕ (П. ЗЮСКИНД, М. БАЙЕР) 22

М. Иконникова. КОНЦЕПТ CURIOSITY В РОМАНЕ ГРЭМА СВИФТА «ЗЕМНОВОДНЫЙ КРАЙ» 30

M. Milova. WORKING ON LITERARY ANALYSIS: FROM THEORY TO PRACTICE 35

2. СРАВНИТЕЛЬНОЕ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ **39**

Н. Долгая. «ДОСТОЕВСКОЕ» В МАЛОЙ ПРОЗЕ Р. Л. СТИВЕНСОНА («МАРКХЕЙМ», «СТРАННАЯ ИСТОРИЯ ДОКТОРА ДЖЕКИЛА И МИСТЕРА ХАЙДА») 40

В. Силантьева. РИЛЬКЕ И ЦВЕТАЕВА В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО МОДЕРНА (ЛИТЕРАТУРА И ЖИВОПИСЬ) 46

Н. Абабина. А.П. ЧЕХОВ И П.О. РЕНУАР. ГОРОДСКАЯ СЦЕНКА В ЭСТЕТИКЕ ХУДОЖНИКОВ 55

Г. Кочеткова, А. Пашкуров. ОССИАНИЧЕСКАЯ МИФОЛОГИЯ В ПОВЕСТИ О. М. СОМОВА «КИЕВСКИЕ ВЕДЬМЫ» 63

І. Микитин. ИНТЕГРАЛЬНОСТЬ ОБРАЗА ЮРИЯ ФЕДЬКОВИЧА В ТВОРЧЕСТВЕ КОЕТАНА АБГАРОВИЧА 70

3. РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА **77**

В. Мацапура. РАССКАЗ ЧЕХОВА «ПРИПАДОК»: ПОЭТИКА И ЛИТЕРАТУРНЫЙ КОНТЕКСТ 78

Е. Хомчак. ПРОБЛЕМА СОЗНАТЕЛЬНОГО / БЕССОЗНАТЕЛЬНОГО В ТВОРЧЕСТВЕ И.А. ГОНЧАРОВА 85

А. Висоцкий. СВЯТЕЙШИЙ СИНОД И ВЛАДИМИР СВЯТОЙ (ИЗ ЦЕНЗУРНОЙ ИСТОРИИ РОМАНА М. ЗАГОСКИНА«АСКОЛЬДОВА МОГИЛА. ПОВЕСТЬ ВРЕМЁН ВЛАДИМИРА ПЕРВОГО») 90

4. УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА.....**95**

Т. Быкова. КОНЦЕПТОСФЕРА «ЗЕМЛЯ» КАК ОДИН ИЗ СМЫСЛОВЫХ ЦЕНТРОВ МЕГАОБРАЗА ГУЦУЛЬЩИНЫ В ПОЭЗИИ «МОЛОДОЙ МУЗЫ».....96

Г. Бокшань. ХРИСТИАНСКО-ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ПРОБЛЕМЫ ВЫБОРА В ПОВЕСТИ ГАЛИНЫ ПАГУТЯК «КОТ ИЗ УТОНУВШЕГО ДОМА».....103

Л. Ёлкина. УКРАИНСКАЯ ПОЕЗИЯ XVI – XVIII В. В НАУЧНОЙ РЕЦЕПЦИИ ВЛАДИМИРА ПЕРЕТЦА.....108

Г. Биткивская. ПРОБЛЕМЫ ДРАМАТУРГИИ НА СТРАНИЦАХ УКРАИНСКИХ ЖУРНАЛОВ НА РУБЕЖЕ XX–XXI ВЕКОВ.....114

CONTENTS

1. LITERARY PROCESS: THEORETICAL AND HISTORICAL ASPECTS **9**

A. Stepanova. APOLLONIAN AND DIONYSIAN'S SYNTHESIS
AS A MODUS OF REALIZATION OF FAUSTIAN THEME
IN ALDOUS HUXLEY'S NOVEL «BRAVE NEW WORLD» 10

Yu. Zaporozhchenko. THE COLLECTOR CHARACTER
IN GERMAN POSTMODERN NOVEL (P. SÜSKIND, M. BEYER) 22

M. Ikonnikova. CONCEPT CURIOSITY
IN GRAHAM SWIFT'S NOVEL WATERLAND 30

M. Milova. WORKING ON LITERARY ANALYSIS:
FROM THEORY TO PRACTICE 35

2. COMPARATIVE LITERATURE **39**

N. Dolga. "DOSTOEVSKY'S" IN R.L. STEVENSON'S SHORT PROSE
("MARKHEIM", "THE STRANGE CASE OF DR. JEKYLL AND MR. HYDE") 40

V. Silantyeva. RILKE AND TSVETAEVA
IN THE CONTEXT OF EUROPEAN MODERNISM (LITERATURE AND ART) 46

N. Ababina. ANTON CHEKHOV AND PIERRE-AUGUSTE RENOIR.
URBAN SCENE IN THE ARTISTS' AESTHETICS 55

A. Pashkurov, G. Kochetkova. OSSIANIC MYTHOLOGY
IN THE STORY «THE WITCHES OF KIEV» BY O. M. SOMOV 63

I. Mykytyn. Yu. FEDKOVYCH'S INTEGRAL IMAGE
IN KOETAN ABGAROVICH'S CREATIVE WORK 70

3. RUSSIAN LANGUAGE AND LITERATURE **77**

V. Matsapura. CHEKHOV'S SHORT-STORY "THE STROKE":
POETICS AND LITERARY CONTEXT 78

H. Khomchak. THE PROBLEM OF CONSCIOUS / UNCONSCIOUS
IN I.A. GONCHAROV'S CREATIVE WORK 85

A.Vysotskiy. THE SACRED GOVERNING SYNOD AND VOLODYMYR THE GREAT
(FROM THE RELIGIOUS CENSORSHIP OF M. ZAGOSKIN'S NOVEL
«ASKOLD'S GRAVE. THE STORY OF VOLODYMYR THE FIRST'S TIME») 90

4. UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE.....**95**

T. Bykova. CONCEPTUAL „LAND” AS ONE OF THE SEMANTIC CENTER
CHARACTER OF HUZULSHCHINA IN POETIC VISION OF «YOUNG MUSE»..... 96

G. Bokshan’. CHRISTIAN AND EXISTENTIAL ASPECT
OF THE PROBLEM OF CHOICE IN THE STORY
“THE CAT FROM THE DROWNED HOUSE” BY HALYNA PAHUTIAK.....103

L. Yolkina. UKRAINIAN POETRY OF THE XVI – XVIII CENTURIES
AT THE SCIENTIFIC PERCEPTION BY V. PERETZ 108

G. Bitkivskaya. PROBLEMS OF DRAMATIC ART AT PAGES
OF UKRAINIAN MAGAZINES AT THE TURN OF XX-XXI CENTURIES.....114

УДК 821.161.2-2-9«19»/«20»

Г. Бітківська

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії,
історії та методики
викладання зарубіжної
літератури
Київського університету
імені Бориса Грінченка

ПРОБЛЕМИ ДРАМАТУРГІЇ НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ НА МЕЖІ XX–XXI СТОЛІТТЯ

Проблеми драматургії, зокрема сучасної, дедалі частіше стають об’єктом наукових інтересів літературознавців. Лише за останнє десятиліття здійснені ґрунтовні монографічні дослідження О. Бондаревої, Л. Залеської-Онишкевич, М. Шаповал, О. Когут. Публікації п’єс та літературно-критичні матеріали часописів використовувалися зазначеними науковцями в контексті визначених ними проблем, водночас драматургічні матеріали періодичних видань можуть бути об’єктом спеціального дослідження.

Мета цієї статті – простежити рецепцію проблем драматургії на сторінках українських часописів на межі XX–XXI століття. Огляд розпочнемо з праць, написаних наприкінці 80-х років. Стаття Ігоря Михайлина «Слово за театром» – це, власне, розгорнута рецензія на збірку п’єс Ю. Щербака «Сподіватись» (К., «Рад. письменник», 1988), проте розпочинається вона міркуваннями про проблеми української драматургії кінця 80-х років XX століття. Автор констатує, що українська драматургія перебуває в стані занепаду, причинами якого, насамперед, є відрив драми від театру, відсутність публічного резонансу від кращих вистав, зменшення кількості театрів тощо [12, с. 183–184]. Автор зображає ситуацію за допомогою метафори «поволі їде возом українська драма» [12, с. 183]. Він зазначає, що драматурги працюють, але «з їхнього доробку стають відомими 4–5 п’єс на рік, і то *через публікацію в часописах* (курсив наш. – *Г.Б.*), бо вже давно жодна театральна вистава не сколихнула громадської думки, не стала фактом суспільного життя...» [12, с. 183]. І театр, і драма «відрізані» від української класики. Лише в останні кілька років почали ставити п’єси М. Куліша, проте ще не звертаються до творчості В. Винниченка, С. Черкасенка, О. Олеся, Я. Мамонтова, М. Ірчана, І. Дніпровського, І. Кочерги. Наслідки «хронічного» занепаду української драматургії, на думку І. Михайлина, такі: провінціалізм, змаління театру й зниження художніх якостей авторських текстів.

Стаття Михайла Рибакова «Трагедія в житті і на сцені» присвячена історії та сучасній діяльності єврейського театру в Україні. Проблеми, які виникають у музично-драматичного єврейського театру «Мазлтов!» на початку 90-х років XX століття: «слабкий професіоналізм, майже повна відсутність національного репертуару, незнання та нерозуміння глядачем мови, відсутність традицій, зв’язків із попередніми пластами єврейської культури (...), конкуренція, фінансово-господарські труднощі» [15, с. 173]. На нашу думку, такі проблеми, за вийнятком суто специфічних, мали долати на той час більшість театрів в Україні.

У передмові до альманаху «Сучасна українська драматургія» (2005) В. Яворівський зауважив, що українські часописи перестали друкувати п’єси. Дійсно, на сторінках «Києва», «Вітчизни» з 2005 по 2009 рік в кращому випадку публікувалося 1-2 драматичні твори на рік, літературно-критичних матеріалів, за винятком рецензій, практично немає [3; с. 21]. Водночас і в рецензії В. Давиденко про студентську постановку комедії-фарсу М. Куліша «Так загинув Гуска» в Національному центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса визначено прикметну ознаку сучасного театрального життя: усупереч перманентним з 90-х років XX ст.

фінансовим труднощам (холод у залі), тривають творчі пошуки. У даному випадку нове прочитання класики – за словами Л. Танюка, «уперше в історії постановки цього твору надано нової мотивації вчинкам його героїв і цілком по-іншому виглядає фінал» [3, с. 180].

У «Кур'єрі Кривбасу» за визначений період були надруковані драматичні твори таких авторів, як Б. Бойчук (П'ять актів двотисячного року: драматичний монтаж, 1999 р.), Неда Неждана (Той, що відчиняє двері: Чорна комедія для театру національної трагедії, 2005), І. Бондар-Терещенко (Чвірка на флету: радіоп'єса на одну ніч, 2005), О. Денисенко (Травень-вересень: комедія, 2005) та ін. У спеціальному драматичному випуску «Кур'єра Кривбасу» (1999, №117) тільки публікація містерії І. Костецького «Дійство про велику людину» супроводжувалася літературно-критичним матеріалом – вступним словом М.Р. Стеха. Лаконічні відомості про драматурга та особливості його творчої манери стали достатньою підставою для важливого висновку: цикл п'єс, який завершає містерія, міг стати початком своєрідної «національної школи» в українському театрі або навіть нової течії в європейській драматургії [20, с. 108]. Марко Стех з прикрістю зазначає, що така нагода в 1940–50-х роках була втрачена, тому нині навколо спадщини Ігоря Костецького «можна було б творити комплекс насправді національного українського театру», але п'єси цього автора, як і раніше, залишаються для багатьох надто контроверсійними або незрозумілими [20, с. 109].

Аргументи на захист сучасної української драматургії прозвучали в статті В. Даниленка «Театр у шухляді» [4]. Характеризуючи основні ознаки існування сучасної драматургії, автор висвітлив своє бачення проблем, які називалися й раніше – комерціалізація театру, відсутність державної підтримки, брак літературно-критичних матеріалів (див. мат. [15], [20]. – *Г.Б.*). Водночас назвав і інші: нинішня ситуація драматургії в Україні перебуває в руслі світової тенденції, і як приклад її подолання описав досвід англійських драматургів. Показав вплив на гальмівні театральні процеси російської інформаційно-культурної експансії. Автор спростував тезу про неактуальність і дилетанство п'єс українських драматургів аналізом творів О. Росича, В. Сердюка, О. Клименко, Л. Чупіс і переліком вистав за сучасними творами в різних театрах України (понад десять позицій). Усе вище сказане й надало підстави для висновку В. Даниленка: «немає проблеми якості сучасної української драматургії, а є проблема глибокого застою українського театру, що давно перестав бути виразником ідей і настроїв, якими живе сьогодні суспільство» [4, с. 179].

Драматичні твори у 2009–2011 роках найчастіше з-поміж інших літературно-художніх видань друкувалися в журналі «Дніпро». Ще у 2008 році на сторінках цього часопису, як і інших, драматургія публікувалася зрідка, зокрема це два тексти – кіносценарій Юрія Ляшенка «Обірвана мелодія» про українського композитора Максима Березовського та комедія Валерія Герасимчука «Азартні ігри». Стратегія періодичного видання щодо драматичних творів змінилася в 2009 році із започаткуванням постійно діючої рубрики «Драматургія» (зав. відділом Ольга Лещенко).

У першому номері «Дніпра» за 2009 рік було опубліковано проблемну статтю Надії Мірошниченко [13], оголошено конкурс нових п'єс та зроблено огляд-перелік прем'єр вистав українських авторів (сучасників і класиків) 2008-го року. Ці матеріали можна вважати програмовими до зміни формату журналу й уточнення назви рубрики «Драматургія й театр» («Дніпро». – 2010. – №6-8). Читач, беручи до відома опубліковану інформацію, міг би усвідомити, що йому пропонується з кожним номером компонувати цілісну мозаїчну картину «Сучасна українська драматургія», яка раніше в його уяві, у кращому випадку, існувала в поодиноких роз'єднаних часточках. Отже, драматургія, зі спорадичного елемента в моделі цього часопису могла перетворитися на періодичний і, можливо, навіть стратегічний.

Стаття Надії Мірошниченко «Сучасна українська драматургія: деструкція міфів та пошук нових територій» – один із нечисленних узагальнюючих матеріалів на сторінках нинішніх

часописів. Здебільшого автори зосереджуються на аналізі сучасної драматургії щодо виокремленої проблеми (О. Когут), здійснюють огляд творчості певного автора (І. Руснак, В. Сірук) чи (найчастіше) аналізують один класичний твір щодо визначеного сучасного аспекту (М. Кодак, С. Кочерга, Г. Яструбецька).

Мірошниченко Надія спростовує міф про неіснування драматургії, називаючи майже два десятки імен сучасних драматургів. Вона справедливо визнає, що не існує реалістичної драматургії 70–80-х років ХХ ст., адже нинішня драматургія інша. Актуальні проблеми: мало публічних проявів драматургії, немає державної програми підтримки [13, с. 116]. Спростовується також міф про несценічність української драми – про її сценічність свідчать успішні вистави, творчість авторів з театральним досвідом, зокрема В. Тарасов, О. Погребінська, Клим, О. Денисенко, О. Вітер та ін. Надія Мірошниченко зазначає, що нинішні зв’язки драматургії з театром потребують реформування, оскільки наявна суперечність між драматургами, які орієнтуються на сучасні процеси в мистецтві, та театром, що існує за старими схемами, значною мірою консервативними [13, с. 117]. Нам видається це судження цілком вірогідним, водночас цікаво його порівняти з майже протилежними міркуваннями представників «театрального світу» І. Кліщевської [2, с. 155], А. Білоуса [5, с. 134].

Аналізуючи соціальні параметри існування драматургії, Н. Мірошниченко констатує наявність кризи й початок виходу з неї в 10-і роки ХХІ століття. Серед багатьох показників поліпшення ситуації названо й активізацію наукової рефлексії, зокрема публікацію монографії О. Бондаревої (2006), статті Л. Онишкевич-Залеської, М. Шаповал та інших [13, с. 117]. Доповнюючи відомості автора статті, зауважимо, що вже вийшли друком монографії про українську драму Л. Залеської-Онишкевич (2009), М. Шаповал (2009), О. Когут (2010). Водночас лише зрідка на сторінках літературно-художніх видань трапляються літературно-критичні розбори драматичних текстів чи детальні рецензії на вистави за творами українських класиків чи сучасних авторів.

У статті Н. Мірошниченко розмаїтий світ сучасної української драми постає через аналіз персоналій драматургів та їхніх текстів. Авторка називає лідером кінця 90-х років Я. Стельмаха та найпопулярніших драматургів початку ХХІ століття таких, як А. Крим, Неда Неждана, В. Тарасов, Т. Іващенко, О. Мардань. Стаття завершується аналізом жанрових та стилістичних тенденцій сучасних драматичних творів. Цей аналіз прекрасно корелює з переліком прем’єр вистав українських авторів за 2008-й рік [11].

Саме цей перелік і став наочним підтвердженням того, що в існуванні української драматургії та театру помітна позитивна динаміка. За відомостями, які отримала автор матеріалу О. Лещенко від керівників та завлітів театрів, можна встановити, що в українських театрах за 2008-й рік відбулося 23 прем’єри, з них 11 – за творами І. Карпенка-Карого, І. Франка, Лесі Українки, В. Винниченка та інших класиків, зокрема й сучасних, наприклад, В. Шевчука, Л. Костенко, а 12 – за творами авторів новітньої драматургії А. Крима, Неди Нежданої, О. Марданя, О. Миколайчука-Низовця та ін. [11, с. 122-123]. Своєрідним показником осучаснення репертуару театрів є вистави, в основі яких переосмислення класики, наприклад, «Ніч кохання» (за п’єсою С. Васильченка «Не співайте півні, не вменшайте ночі»), «Нові «фараони» Г. Половинки (за мотивами «Фараонів» О. Коломійця) та ін.

У шостому–восьмому номері за 2010-й рік часопису й далі частіше друкуються матеріали про проблеми насамперед театру – рецензії на вистави, сучасне матеріальне становище театрів, потреби ремонтів тощо. Підрубрики мають назви «Театр і магія», «Ремонт мистецтва». Проблеми драматургії превалюють в однойменному розділі часопису в 2008 (№№ 1–12) та 2009 (№№ 1–5) роках. Немає підстав стверджувати, що в згаданих номерах не порушуються проблеми театру, проте в опублікованих візитівках обласних і столичних театрів, інтерв’ю з художніми керівниками, акторами, режисерами висловлені також цікаві міркування щодо спе-

цифіки розвитку української драматургії. Зокрема художній керівник Київського академічного театру «Колесо» Ірина Кліщевська стверджує, що драматургом, як і поетом, потрібно народитися. Вона вважає хибною думку, що для театру писати легко. І. Кліщевська також констатує, що автори драматичних творів виявляють недостатнє знання театральних законів, потреб глядача. Дещо інша ситуація, на її думку, в російському театрі: там спостерігається потужний сплеск драматургії. Серед авторів багато акторів, режисерів, театрознавців, в Україні ж «для театру пишуть переважно ті, хто є глядачем» [2, с. 155]. Про те, що автори не стежать за останніми театральними досягненнями, говорить і режисер Київського академічного театру драми та комедії на Лівому березі Дніпра Андрій Білоус [5, с. 134].

Водночас в усіх статтях проблеми драматургії й театру вважаються взаємообумовленими. Чи не найвиразніше про це сказав Валентин Козьменко-Делінде: «Доля театру залежить від національної драматургії» [6, с. 118]. Стан сучасної української драматургії аналізує і художній керівник Донецького обласного академічного українського музично-драматичного театру Марко Бровун. Він вважає, що це явище – «ще проблемніше, ніж сучасний український театр. Хотілося б творів, які б апелювали до вічних проблем, творів світового рівня... Саме таким автором, що вийшов за межі суто національного, був покійний Ярослав Стельмах» [1, с. 146]. На думку М. Бровуна, талановиті драматурги є, «проте немає зв'язку з театром», бракує спеціального періодичного видання, подібного до «Современной драматургии», бажано проводити семінари, відкриті читання, конференції [1, с. 146-147].

Наукові студії про драматичні твори найчастіше друкуються в журналі «Слово і час». Проблеми сучасної драматургії досліджувалися в 2010–2011-му роках у статтях О. Когут [7; 8], В. Сірук [19], значно більше матеріалів присвячено класичним драматичним творам [9; 10; 17; 18 та ін.]. Найбільше досліджень про творчість Лесі Українки: статті С. Кочерги, С. Романова, Г. Яструбецької, Л. Златогорської.

Отже, огляд публікацій, присвячених проблемам драматургії на сторінках українських часописів, дозволяє зробити такі висновки. Публікації про стан української драматургії та театру спорадично друкувалися на сторінках літературно-художніх видань, зокрема таких, як «Кур'єр Кривбасу», «Дніпро», «Київ», «Вітчизна» та ін. Переважна більшість авторів визнає кризовий стан драматургії й театру, однак відзначається й помітна динаміка в його подоланні. Сформульовано комплекс проблем сучасної драматургічної ситуації і шляхів їхнього подолання, серед яких найактуальніші – активний творчий процес, злагоджені дії авторів п'єс і театру, пожвавлення літературно-критичної рецепції, утворення громадських організацій тощо.

Загалом дослідження проблем драматургії на сторінках часописів потребує продовження. Перспективними вважаємо подальші розвідки щодо жанротвірних та стилістичних тенденцій опублікованих драматичних творів, їхньої рецепції літературною критикою та читачами.

Література:

1. Байбак О. Марко Бровун: «Ми відкриті до співпраці»: Інтерв'ю // Дніпро. – 2009. – № 10. – С. 145-147.
2. Генсицька-Семенцова І. Ірина Кліщевська: «Драматургом, як і поетом треба народитися»: Інтерв'ю // Дніпро. – 2009. – №3. – С. 154–155.
3. Давиденко В. Формула злету // Київ. – 2009. – №5-6. – С. 180–181.
4. Даниленко В. Театр у шухляді // Кур'єр Кривбасу. – 2006. – №199. – С. 173-179.
5. Денякова О. Андрій Білоус: «Дуже хочу ставити українську драматургію»: Інтерв'ю // Дніпро. – 2009. – №2. – С. 134–135.
6. Денякова О. Валентин Козьменко-Делінде: «Доля театру залежить від національної драматургії»: Інтерв'ю // Дніпро. – 2009. – №4. – С. 118–120.

7. Когут О. Міфологізація урбаністичного часопростору в сюжетах сучасної української драматургії // Слово і час. – 2011. – №2. – С. 64-73.
8. Когут О. Риси психологізму в постмодерній драмі // Слово і час. – 2010. – №4. – С. 94–102.
9. Кодак М. Драматика «Патетичної сонати» Миколи Куліша в сучасному інтелектуальному світі // Слово і час. – 2011. – №3. – С. 33–41.
10. Кочерга С. Семіотична партитура драматичної поеми Лесі Українки «Оргія» // Слово і час. – 2010. – №4. – С. 3–12.
11. Лещенко О. Огляд-перелік прем’єр вистав українських авторів (сучасників і класиків), що побачили світло рампи 2008 р. // Дніпро. – 2009. – №1. – С. 122–123.
12. Михайлин І. Слово за театром // Вітчизна. – 1989. – №12. – С. 183-187.
13. Мірошниченко Н. Сучасна українська драматургія: деструкція міфів та пошук нових територій // Дніпро. – 2009. – №1. – С. 116–118.
14. Мурашко О. Безумний тиждень, або «Курбалесія – 2009» // Дніпро. – 2009. – № 12. – С. 137–141.
15. Рибаков М. Трагедія в житті і на сцені // Вітчизна. – 1991. – №12. – С. 167–173.
16. Ріпко О. Театр – це їхнє життя // Дзвін. – 2007. – №11-12. – С. 117–121.
17. Романов С. Леся Українка – Антон Чехов: психологія, доля, покликання // Слово і час. – 2011. – №2. – С. 18–37.
18. Руснак І. Поетика інтелектуальної драми Уласа Самчука // Слово і час. – 2010. – № 6. – С. 43–50.
19. Сірук В. Художні світи Олега Лишеги // Слово і час. – 2011. – №4. – С. 72–81.
20. Стех М.Р. У пошуках того, що ми вже посідаємо // Кур’єр Кривбасу. – 1999. – № 117. – С. 108–110.
21. Сюта Б. В гостях у трьох // Київ. – 2008. – №9-10. – С. 178–179.
22. Яструбецька Г. «Одержима» Лесі Українки крізь призму теорії експресіонізму // Слово і час. – 2011. – №4. – С. 20–27.

Анотація

Г. БІТКІВСЬКА. ПРОБЛЕМИ ДРАМАТУРГІЇ НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ НА МЕЖІ ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена аналізу проблем драматургії на сторінках українських часописів «Київ», «Дніпро», «Кур’єр Кривбасу» та інших на межі ХХ–ХХІ століття.

Ключові слова: драматургія, театр, реформування, система жанрів, стилістичні тенденції, модель часопису.

Аннотация

Г. БИТКИВСКАЯ. ПРОБЛЕМЫ ДРАМАТУРГИИ НА СТРАНИЦАХ УКРАИНСКИХ ЖУРНАЛОВ НА РУБЕЖЕ ХХ–ХХІ ВЕКОВ

Статья посвящена анализу проблем драматургии на страницах украинских журналов «Київ», «Дніпро», «Кур’єр Кривбасу» и других на рубеже ХХ–ХХІ веков.

Ключевые слова: драматургия, театр, реформирование, система жанров, стилистические тенденции, модель журнала.

Summary

G. BITKIVSKAYA. PROBLEMS OF DRAMATIC ART AT PAGES OF UKRAINIAN MAGAZINES AT THE TURN OF XX-XXI CENTURIES

The article deals with the analysis of problems of dramatic art at pages of Ukrainian magazines Kyiv, Dnipro, Kurjer Kryvbasu and other at the turn of XX-XXI centuries.

Key words: dramatic art, theatre, reforming, system of genres, stylistic tendencies, model of a magazine.